

IN MEMORIAM PATER CECILIANUS HUIGENS, O.F.M.
DIRECTEUR VAN DE UTRECHTSE KERKMUZIEKSCHOOL

HERMAN STRATEGIER

DE VERDIENSTEN VAN PATER DR. CECILIANUS HUIGENS, o.f.m. als animator van het Nederlandse kerkmuziekleven, als propagandist van het Solesmes-gregoriaans, als onvermoeibare 'bedelaar' voor de te stichten R.K. Kerkmuziekschool (thans Nederlands Instituut voor Katholieke Kerkmuziek) zullen elders in dit blad beschreven worden. Deze regels zijn bedoeld als een herdenking van zijn kwaliteiten als eerste directeur van *zijn* kerkmuziekschool.

In de eerste jaren van haar bestaan was de kerkmuziekschool nl. de school van Huigens, bijna een éénmans-zaak. Ook al trok hij de beste leerkrachten die hij vinden kon aan, toch droeg het instituut overduidelijk *zijn* stempel.

Dat de kerkmuziekschool, zowel liturgisch als muzikaal, wel degelijk een uitstekend opleidingsinstituut was, zal niemand die in de beginjaren daar studeerde, kunnen ontkennen. In de toenmalige omstandigheden schiep pater Huigens de voorwaarden die van *zijn* school, gezien vanuit *zijn* standpunt, een ideale opleiding voor het ambt van kerkmusicus maakten.

Pater Huigens verwachtte van zijn studenten eenzelfde instelling als hijzelf bezat. Hij spaarde zichzelf beslist niet. Als men van nabij kon meemaken hoe hij sjouwde, zwoegde, zich volledig inzette, en dat alles verre boven zelfs de destijds geldende normale werktijden, dan wist men ook dat er aan de Plompetorengracht niet alleen veel gegeven, maar ook veel geëist werd. De nogal artistieke dagindeling van de verplicht-interne opleiding in vele uren voor studie, betrekkelijk weinig tijd voor ontspanning etc. was afgestemd op een welhaast kloosterlijke instelling. Een instelling dus, die over het algemeen te idealistisch gedacht was. Maar als men wilde, kon men op de kerkmuziekschool ontzaglijk veel opsteken. Het nogal straffe rooster van het internaatsleven bood in ieder geval zogoed als geen afleiding. Een andere vraag is het, of de op deze basis geschapen mogelijkheid tot bijna constant studeren, wel genoeg ruimte liet voor het afreageren van de aldus opgeroepen spanningen. Pater Huigens' systeem om alleen dan het 'laureaat' te verlenen, als in alle vakken - ook de minder belangrijke - minstens een 7 behaald werd, is op de duur niet houdbaar gebleken. Maar zonder twijfel spoorde het systeem aan tot hard werken. Degenen die in de beginjaren van de school aan de Plompetoren-

gracht studeerden, weten evengoed als de auteur, dat de frequent ondernomen pogingen om zich aan het systeem te onttrekken tijdrovender waren dan het zich al dan niet lijdzaam onderwerpen.

Het was jammer dat de muzikale kwaliteiten van pater Huigens een beetje bedolven raakten onder de overstelpende overvloed van het werk dat hij alléén te verzetten had, zichzelf ook wel op de hals haalde. Directeur in de letterlijke zin van het woord, was pater Huigens altijd. Dat hij ook een echte 'muzikant', een 'speelman' was, kwam te weinig tot uiting. Vroeg of laat bemerkte een ieder het tóch. Behalve bij vroegere gevallen, waaraan ik geen levendige herinnering meer heb, is mij dit als een revelatie het duidelijkst gebleken in mijn eindexamentijd. In de laatste twee weken van het schooljaar, die heel wat later vielen dan tegenwoordig, werden de studenten die geen eindexamen deden, als het ware op vervroegde vakantie gestuurd. Het huis was dan geheel voor de eindexamen-candidaten. Men kon vrijuit, zonder rooster, studeren en spelen op alle beschikbare instrumenten: d.w.z. heel wat ongestoorder dan tijdens het trimester, als alle orgels en piano's permanent bezet waren (al of niet volgens rooster). Bovendien kwam pater Huigens dan 's avonds een paar uurtjes praten, hetgeen er meestal op neerkwam, dat hij herinneringen ophaalde uit zijn eigen studietijd te Aken en Wenen. Men kreeg dan een groeiend respect voor zijn wetenschappelijke kennis, maar vooral ook voor zijn muzikaal kunnen. Nog sterker werd dit voor mij, toen hij mij eens in die dagen een Chopin-étude hoorde studeren. Zich herinnerend dat hij dezelfde étude in zijn studietijd met voorliefde speelde, zette hij zich aan het klavier. Tot stijgende verbazing van schrijver dezes, die pater Huigens daarvóór nog zelden of nooit had horen pianospelen, vertolkte hij het stuk met een weliswaar 'verstijfde' techniek, maar met een intens muzikale voordracht. De bewondering voor een man, die zich bijna vrijwillig begraven had in allerlei administratieve rompslomp, ten koste van zijn éigen muzikale talenten, werd er niet minder op. In die ongedwongen avonduren van de eindexamentijd kregen wij ook een beginnend besef van de eenzaamheid waarin pater Huigens zijn levenswerk te verrichten had. Hij was franciscaan, maar door zijn positie géén kloosterling (al leefde hij waarschijnlijk soberder dan menige confrater). Hij was directeur, maar juist als franciscaan eenzamer dan welke andere schooldirecteur ook. Hij was priester, maar kon juist als directeur maar weinig priesterlijke activiteiten ontplooiën.

Pater Huigens, die, als ik me niet vergis, van nature weinig strijdbaar was, heeft menig woelig gevecht moeten leveren met hoge en lage overheden, met recalcitrante studenten, met onvoorziene omstandigheden. Hij deed dat misschien wel eens wat stugger dan nodig was, maar achteraf dwong hij toch steeds een diep respect af.

Op zijn ouderwets, rommelig met honderden papieren en boeken overdekt cylinderbureau in zijn nog chaotischer directiekamer waarin voor niemand dan hemzelf een zitplaats beschikbaar was, op zijn bureau dan had hij de zinspreuk geprikt: „Quid ad aeternitatem”. Langzamerhand ervoeren wij, dat deze spreuk de lang niet altijd begrepen handel en wandel van pater Huigens in wezen kenmerkte.